

UNITÁRIUS ÉLET

HUSVÉTI IZENET

Tavasza van. A hosszú zord tél zivataros pusztításai után újra érezzük lelkünkben az élet lüktetését, a természet ébredésekor. Vágyunk ki a nyitott természetbe, ott ma minden halomnak, völgynek van szépsége, költészete, van még el nem mondott próféciája: tavasz ébredésén.

Ott kint, az ébredő tavaszban eltűnnek mind az akadályok, melyek itt bent a zsúfolt házak tömkelegében, a záró falak között eltakarják előlünk az élet szépségeit. Eldobunk magunktól minden gondolatot, a gondnak rabtartó gondolatait és önfelédtt boldogsággal türjük, hogy a természetélet örök misztériuma betöltse lelkünket. Az ébredő erdő derengő, rejtélyes homályával, a felfeslő virágok nyitott, kehelyszemükkal, a mezők végtelen zöldje hívják, kísértének, hogy velük éljük a célok tudatos, nagy életét.

Ott künn nincs történelem, egyház, állam rá vaspántolva az isteni égre, az örökkévaló időre; az újjászületésnek, az élet lehetésének titkos susogása feledtet otthont, foglalkozást, életkörülményt és mi diadal-mámorban triumfálunk a természettel.

Es mégis...! Különösen ma, a világváltozások megkísértő napjaiban, mily sokszor látjuk üresnek, tartalmatlannak a küzdést, Belefáradunk a keresésbe és csüggedő lelkünkben felhangzik: a végzetes miért? Megkínózik, meggyötör megfejthetetlennek látszó rejtélyével. A lesújtó céltalanság, a bizonytalan márhólnapra élés, a tétlen lemondás miértje. Oda van vésve ez a szó ma az embernek elborult tekintetere és még keserűbbé teszi e végzetes kor megpróbáló pillanatait. Annyiszor, esodálkozva kérdezzük: hol van, mi a természet és a látottak után is valamely rejtett, titokzatos hatalomra gondolunk. Ámulva, irigykedve figyeljük a nagy mindenség megszakítás nélküli, törvényszerű, célszerű fejlődő életét s keserű lemondással szabadulni vágyunk az emberi élet látszólag zavart, rendezetlen birodalmából.

Miért? Mert elkülönítjük az embert és a természetet. A nyomasztó, elcsüggesztő érzés éppen ennek az elkülönítésnek az eredménye.

A természet fogalma magába öleli az embert. Az universum és ember részei egymásnak és a mindeneiket teremtő Bölcsesség a fejlődés, a tökéletesedés örök célját adta az embernek is feladatul. A természetet soha meg nem tagadhatjuk, magunktól el nem választhatjuk. Az ember fejében hordozza a világot. Az egész asztronómia, a természettudományok minden rejtélye benne van egy gondolatban. Lényünkben van a természet egész története s ezért mi vagyunk prófétái, felfedezői titkainak.

A természet az emberben él, öntudatlanul törvényszerű életét az ember emeli tudatra — ezt mondja, bizonyítja értelmünk: elnyomhatnak-e, ránk nehezhetnek-e a mindennapi élet fájdalmas történései? Ismerünk-e lemondást, csüggedést, megalkuvást a természetben? Nem beszél-e minden könyv igazságnál meggyőzőbben a tavaszi ébredés, a szent megújulás? Úgy látszott a tél rideg, nagy temetőjében, úgy látszott, hogy elveszett minden, hogy meghalt az élet. Pedig az élet nem halhat meg: az élet örök, az élet Isten. Kibocsátja lehetését és mindenek megújul-

nak: fák, virágok, hegyek, völgyek örömben újjongnak. A természet nem érzi, nem mutatja a vesztés fájdalmát, egyetemes célért küzd és erejének tudatában újjá szüli magát.

Hát mi emberek, kik beletartozunk a természetbe. Kik világmindenséget hordozunk elgondolásunkban, mi elbuknánk? Életünknek, ha elpusztulnak munkás eredményei, szomorú jelenünk, ha elfeledi a jövő örömgéretét: megadjuk gyáván magunkat, megtagadjuk, lábbal tapossuk emberiségünket, az isteni lehetést keblünkben? Eldobjuk kishitőségünkben az élet isteni erejét, mely újra teremt tudatlan gazdagságban egy holtan alvó világot, mely a tudatosság legmagasabb fokán lélekké nemesül keblünkben?

Nem látjuk az életet a maga győzhetetlenségében az ébredő természetben? Az életet, mely győző, csak diadalmas lehet, mert különben nem lehetne élet. Megtörténhet-e a pusztulás, az elmulás, ha megértettük, hogy az élet végtelen mélységű tenger, melyben a halál csak egy hullámfodor, aláfordulás a rejtettebb valóság megértése felé.

Az élet folytonosságával, szépségének, isteni céljának gondolatában, a gondolat megélésében egyedül az ember Jézus tudta harmonizálni az élet zürzavarát. És ha az Ő életén, mint lelkünkbe világító sugáron keresztül nézzük az élet eseményeit, a szomorú, lesújtó jelenségeket: a szépség, a célzatosság, az el nem múló élet fényében ragyognak fel. A mostani kegyetlen vérkeresztség megtört életéken, kétségbeesett szíveken keresztül mutatja meg, hogy életünknek csak annyiban van értéke, amennyit meg tudunk valósítani ebből a Jézusi, keresztény életideálból.

Ne az üres sírban keressük vakon a názáreti Jézust, csak szemeinket nyissuk fel, csak figyelünk vizsgálódunk kell és ő megmutatja örökké élő magát. Kiüzi lelkünkben a megszokottság, a mindennel elégedettség, a meghunyászkodás kufár nyugalmát, vihart korbácsol fel lelkünk közömbös mélyéből. Megmutatja magát, hogy véle együtt a tiszta hit, az igazság, a becsület, az el nem múló élet diadaláért küzdve, mi is megfeszítettessük magunkat.

Közel két ezer éve üli a kereszténység a feltámadás ünnepét és még mindig a názáreti Jézus testét keressük. Nem akarjuk meghallani a szót: „Ő nincsen ott: feltámadott!” Hiába keressük az elsárgult lapok legendás írásaiban: hasztalan kutatjuk az egyházak pompaszerű megjelenítéseiben: nincsen ott. Nincsen benne az előirt sok szabály gondolt üdvözítő erejében, hanem feltámadott, meg sem halt: ott él benne az emberben magában. Élete, munkája, feltámadása: maga a keresztény ember. Lényegét, egyéniségét ő építi minden keresztény embernek, mert az ember élő valóság, nem pusztán tárgy, melyet ideig-óráig mozgat valamely titkos szellem. Húsa, vére nem bűnös, ördögi alkotás. Volt idő, amikor hitték, sokan ma is vallják: a test hitvány anyag, az értelem szálló arany por rajta, a lélek az, mely égi benne s tovább él mennyei honában! De ha elfogadjuk ezt a felfogást még reményünk sem lehet, hogy valaha is megérthessük a feltámadást. A halál örök rejtély marad s e földön hiába minden küzdés, hasztalan minden munka.

De ha nem szedjük szét értelmetlenül az embert, ha együtt hagyjuk a testben a lelket az értelemmel:

akkor megértjük az életet, mely öröktől fogva volt, amely soha egy pillanatra meg nem szűnik, mely soha önmagát nem ismétli, hanem fejlődik, halad. Tündéri mesévé válik a menny üdvéről, egy pokol szenvedéseiről szóló babona. Megértjük az embert a maga egyiségében testestől, lelkestől, értelmével együtt, mint élő valóságot, mint aki el nem vesztet, meg nem halhat, csupán változhatik. Múltját magában hordja, maga egy élő történelem s évmilliók fejlődési eredményeit tárja elénk jelenében. Jövője bár ismeretlen, ismeretlen, mert egy új teremtés, de kielégíti lelkünk vágyódását, mert a meglevő alapján teremti új formáját.

Hát nem felemelőbb ez az elgondolás, melyet az élet érlel bizonyossággá bennünk, minden vak hitnél, minden sívár kételkedésnél? Munkánk e tudatban nem a büntetés, vagy jutalmazás érzetétől függő. Küzdünk, dolgozunk, szenvedünk, hogy tökéletesebb formában, tökéletesebb életet éljünk a látszólagos elmúlás után, hogy így közel jussunk Hozzá, ki maga az örök Tökéletesség, a végtelen Élet.

Tévedhetünk-e a feltevésünkben? Nem lehetséges! Ha tévednénk, úgy az életbe vetett hitünket veszítünk el! Több bizonyosságot a feltámadásról ma úgy sem kaphatnánk. Az élet olyan, mint a nagy óceán kiálló földrészeivel, sok-sok sziget világával. Mi a kiálló részeket, a szigeteket ismerjük csupán. A vizek végtelen mélységei, melyek pedig a kiálló részeket egymással összekötik előttünk rejtve vannak. Éppen úgy vannak az életnek rejtett részei, melyek összefüggnek az általunk ismert tényekkel, csak hogy mi még nem ismerjük azokat, de azért senki sem állíthatja, hogy azok ne léteznének. Az ismeretlenséget, tudatlanságunkat azonosíthatjuk-e a nemlétezéssel?

Bölesen teremtett mindent az Úr, de tudatlanságában csak keveset érthet az ember!

A feltámadásnak nagy ünnepén oszoljon el a két-ség borúja szívünkről. Igaz örömmel fogadjuk a húsvéti üzenetet: az enyészet változás, a feltámadás egy új, tökéletesebb életállapot. Ő, a názáreti Jézus valóban feltámadott, meg sem halt, mert „semmi meg nem hal, minden csak változik egy örök léten át!”

GYÖRFY ISTVÁN.

Hírek

Unitárius istentiszteletek vidéken: *Sashalmon* húsvét első napján d. u. 4 órakor a Kossuth-téri iskolában. *Rákospalotán* húsvét első napján d. u. fél 5 órakor a MÁV telepi református templomban. *Rákoshegy* húsvét másodnapján déli 12 órakor a református imaházban. *Újpesten* húsvét másodnapján d. u. 4 órakor a Szent István-téri református templomban. Minden egyes helyen úrvacsorát is osztanak.

Meghívó. A budapesti unitárius egyházközség április 13-án, vasárnap, délelőtt 11 órakor az esperesi vizsgálat alkalmából a Koháry-u. templomban tartja évi rendes közgyűlését, amelyre minden adófizető egyházközségi tagot atyafiságos szeretettel meghívunk. Budapest 1947. március 28. Barabás István s. k. lelkész, Kovács Kálmán s. k. gondnok.

Meghívó! A Duna-Tiszaközi Unitárius Szórványegyházközség 1947. április hó 4-én d. e. 11 órakor, nagypénteken, közgyűlést tart az Unitárius Misszió Házban Budapest, IX., Högyes Endre-u. 3. szám alatt, melyre a közgyűlés tagjait szeretettel meghívjuk. Budapest 1947. március hó 26. Dr. Csiki Gábor s. k. esperes-lelkész. Fejér Domokos s. k. gondnok. **Tárgysorozat:** 1. Lelkeszi jelentés, 2. 1946. évi zárszámadás, 3. Tisztújítás: gondnokok, presbiterek, pénztáros, jegyző választása, 4. 1947. évi költségvetés.

Nagypénteken a Koháry-u. templomban, délelőtt 10 órakor istentisztelet és passió éneklés lesz.

az első angol unitárius lelkész, aki meglátogatott minket a háború után. Gyülekezete Londonban van. Elnöke az angol Unitarian Service Committee-nek (Unitárius Segítő Bizottság), General Assembly tagja s hozzánk tájékozódni látogatott el. Mintegy két hetet töltött körünkben s ezen idő alatt kedvességével és közvetlenségével számos barátot szerzett. Meglátogatta debreceni egyházközségünket, hol igen kedves és sikerült templomi ünnepség keretében mondott beszédet, melynek során beszámolt az angol unitáriusok helyzetéről és terveiről, valamint tiszta unitárius beszédével erősítette a hívek meggyőződését. Debrecen főispánja és polgármestere fogadta. Innen kocsordi egyházközségünkbe látogatott el, ahol szintén szép templomi gyülekezet jelenlétében tartott beszédet. Ez alkalommal üdvözölte G. Grieve lelkész atyánkfiát a kocsordi református lelkész, a község főjegyzője, a politikai pártok képviselői és természetesen a kocsordi unitárius egyházközség lelkésze is. Grieve lelkész atyánkfiára mély benyomást tett a falu unitárius gyülekezete, annak buzgósága, mely a gyülekezeti éneklésben fejeződött ki legmegkapóbban. Angol lelkész atyánkfia meglátogatta a kocsordi gyülekezet betegeit, hadiözvegyeit és árváit, valamint a hadifogságban lévők hozzátartozóit.

Budapesten az istentisztelet keretében szép beszédben szólott a gyülekezetnek, részt vett a nőszövetség teáján és műsoros ünnepélyén. Felkereste hazája követét is. A köztársasági elnök úr fogadta kihallgatáson és tisztelgő látogatást tett Balogh István miniszterelnökségi államtitkár urnál. Az American Unitarian Service Committee budapesti képviselőit is felkereste. Tisztelgő látogatást tett a vallás- és közoktatásügyi miniszter és politikai államtitkár urnál. Meglátogatta magyarkuti gyermeknyaraló telepünket.

Grieve lelkész atyánkfia látogatása valamenynyünk számára nagy élmény volt, nemcsak azért, mert elsőként jutott el hozzánk, de azért is, mert egész egyéniségéből sugárzott a testvéri érzés. Hiszszük, hogy ugyanezt érezte meg bennünk is s a magyar unitáriusok megértő támogatója lesz nemzetközi viszonylatban ezután végzendő munkássága során. A magyar unitáriusok szeretettel gondolnak rá és remélik, hogy még visszatér hozzánk.

A budapesti egyházközség a Pénzügyi Központ utján kölcsönt kapott a Koháry-u. székház tetőhelyreállítására. Rövidesen megkezdődik a helyreállító munka.

Esperesi vizsgálatok folynak egyházközségeinkben s azok rövidesen befejeződnek.

A Brassai Sámuel Unitárius Ifjúsági Egyesület tisztújító közgyűlést tartott, Elnökké: Gidó Bélát, alelnökké: Kiss Józsefet, főtitkárrá: Bartha Zoltánt választották meg.

A 345. sz. János Zsigmond Cserkész-csapat április hó 19-én, szombaton délután 5 órakor táncos egybekötött műsoros délutánt rendez a Koháry-u. 2-4. sz. alatti tanácsteremben, melyre kedves atyánkfiáit és az érdeklődőket szeretettel meghívják.

Az Unitárius Nőszövetség minden hónap második szerdáján műsoros délutánt rendez 5 órai kezdettel a Koháry-u. 2-4. sz., alatti tanácsteremben, mely alkalommal unitárius írók és művészek szerepelnek. Az első műsoros délutánt március 12-én tartották s ez alkalommal Gyallai Pap Domokos tartott igen értékes előadást és Egyed Balázs atyánkfia adott elő nagy sikerrel énekszámokat. A legközelebbi műsoros délutánt április 9-én tartják.

Győri szórványunkban április hó 20-23 napjain istentiszteletet, lelkeszi szolgálatot és a hívek meglátogatását Kereki Gábor lelkész végzi.

Nagypénteken a Koháry-u. templomban a passiót énekkar éneklé.

Miért hiszek a haladó unitarizmusban.

Ezen a címen közöltünk lapunk első számában nyilatkozatokat az amerikai társadalom vezető személyiségeitől, átvéve azokat a Christian Registerből. Ezek a nyilatkozatok az unitárius szellem térhódításainak bizonyítékai voltak. Ebben a számunkban magyar unitáriusok nyilatkozatait adjuk közre.

Dr. Daniel Gábor ügyvéd, egyházi főgondnok helyettes:

Annak megállapítása, miért hisz az ember valahányszor, nem oly egyszerű, hogy arra beható gondolkodás és önvizsgálat nélkül felelni lehetne. Az ember diszcernáló képességének, látókörének természetadta korlátoltságánál fogva hisz néha olyanban is, amiben való hitének okát kellőképp és más által érthetően megokolni nem tudja. De másképp van ez az unitarizmusnál és aki hisz az unitárius vallásban, önmagától hisz a haladó unitarizmusban is, mert a haladás az unitarizmus szellemében foglaltatik. A lélek egyik tulajdonsága a felismerés képessége. A felismerés azáltal megy végbe, hogy bizonyos tényeket, erőket, adottságokat, anyagot kiemel, megkülönböztet, majd rájön ezek közt bizonyos hasonlóságokra és kapcsolatokra és ezek alapján csoportosít és egységesít. Ezt a folyamatot mutatja a tudomány haladása és ha visszagondolunk a hit és vallás általános fejlődésére, úgy megállapíthatjuk, hogy ugyanezt a folyamatot mutatja a hit fejlődése is, mely ekként jutott el a Jézus Krisztus által hirdetett tanokhoz, az egy Isten fogalmához és ekként fejlődött a valódi demokratikus egyszerűségű unitárius vallásig. És tovább fejlődik, úgy a tudomány, mint a vallás. A tudomány eljutott a világot uraló egységes őserő, Isten felismeréséhez, a vallás eljutott a mindent uraló egy Isten fogalmához. Ma már lényegileg csak két felfogás áll egymással szemben. A minden elenyésztető hirdető defetizmus és az örökéletet hirdető, építő egyház. Aki hisz az örökéletben, annak bármilyen formájában, nem lehet defetista. Aki hisz az egyedüli, egy, örök Istenben, aki mindent ural, mindenütt és mindenben megnyilatkozik és közvetlenül jelen van és aki hisz Krisztus tanításaiban és vallja a krisztusi erkölcsöt, aki hisz ezek tiszta és egyszerű igazságaiban és ezeket gyakorolja is, — az csak keresztény lehet. És ha felfogja azt, hogy ezek, tételeik egyszerűsége ellenére, oly magasan állanak az emberi gyarló testi vágyak és ösztönök és az emberi korlátolt felfogás felett, hogy ezek megértése, magyarázata és hirdetése épp úgy, mint a tudományé szükséges és felismerésre szorul, megéri azt, hogy miért hiszek a haladó unitarizmusban.

Dr. Kemény Gábor miniszteri osztályfőnök:

A feltett kérdésből nyugodt lélekkel elhagyhatnánk a „haladó” jelzőt, mert az unitarizmus magában foglalja haladást, az örök emberi fejlődés fogalmát. Ezt a tényt különösen válságos időkben érezzük, amikor a történelem nagy fordulatai lelkiületünk, gondolatvilágunk revíziójára kényszerítenek bennünket. Ilyenkor a félreértésektől, lelki zavaroktól elsodort ember lázas sietséggel keresi a régi értékeket, hogy azokat új élmények gyanánt állítsa be a maga fejlődésének menetrendjébe. Ilyen nagy, régi és mindig új érték az unitarizmus.

Ferencz József jó megérzéssel nevezte unitárius századoknak a Krisztus utáni első évszázadokat. Ekkor még élt a lelkekben az evangélium tiszta szelleme: a *veritas unitaria*. Három száz évvel Krisztus születése után kezdődnek az eltévelyedések. A 325-ben összehívott niceai zsinat kimondja, hogy Krisztus egylényű az Atyával, a 381-ben megtartott Konstantinápolyi zsinat pedig a szentlelket is külön isteniszemélynek nyilvánítja. Megszületett a szentháromság tana.

Tizenkét évszázad hősiességét következik. Kiatkozás, száműzetés, máglyahalál, börtön vagy tömeges kiirtás vár azokra, akik vissza akarnak találni a legegyszerűbb útra, az első keresztény közösségek általános, tiszta életére.

A tizenkét évszázadon át elfojtott érzelmi és értelmi erőnek csodálatos szintézisét jelenti Dávid Ferenc, aki életének csodálatos menetrendjében mutatja meg, hogy életünk egyetlen nagy kötelessége az igazságot kutatni és a magunk tévedéseinek felismerése árán is a megnyugtató megoldást keresni. A vallás megnyilatkozásait az élő élet egységében látja, ezért küzd át a maga nyugtalan lelkét minden értelmi és érzelmi gátláson, ezért köti életét az egyetlen felismert igazsághoz, a *veritas unitaria*-hoz s mire a maga gigantikus lelki harcain át idejut: lehull róla a dogmák minden korlátozó bilincse. Ebből a fojtó nyugtalanságból következett intenzív lelki élete, az eszmék tisztázásáért folytatott szakadatlan harca s ebből következett a világtörténelem „ellen — Constanza”, az 1569-iki nagyváradi vita, amelyen az unitárius eszme győzedelmeskedett és ebből következett a tordai országgyűlés világtörténelmi viszonylatban is nagy intése: *a hit Isten ajándéka*... S ez a világmegváltó elv akkor hangzott el a kis erdélyi város falai között, mikor Franciaországban halálra üldözték és mészárolták a hugenottákat.

Évtizedekkel ezelőtt a párizsi Musée Louxembourgban egy különös szobor ragadta meg figyelmemet: Rodin műve: *Az Isten keze*. Egy hatalmas kéz biztos, megnyugtató tartással fogja át a világmindenséget. Az unitarizmus jelképének éreztem ezt az átfogó mozdulatot. Semmi magyarázat, semmi botorkálás az ellenmondások zürzavarában, csak egy a fontos: a világteremtés és világharmonia végső elve. Egyetlen sugárzó értelem ad jelentőséget az élet egészének, de a világmindenség részei sem vesznek el egyéniségüket. Olyan egység, amelyben az egész a részekért van s a részek az egészért. A hatalmas kéz, a világot összetartó elv senkit nem tesz gyámoltalan szolgává, de részenként is felszabadítja a világmindenség minden tagját. Ez az unitarizmus értelme, ez benne a vonzóerő. Ez a gondolat ihletti meg a reformkorszak póéta-professzorát Vajda Pétert, midőn evangélikus létére is az egy Isten hite mellett tesz tanúságot:... lényegére nézve minden vallás egy, mint *egy* az isten, *egy* a lélek, *egy* a világ... valamikor egy vallás uralkodik az egész földtekén s az emberek... mind testvérei lesznek egymásnak, testvérek az egy élő Istenben... Jókait ez a varázserő indította Adorján Manassén keresztül az unitárius lelkiület örökszép rajzára s ezért néznek az örök vágy nosztalgijával az unitarizmus felé azok is, akik nem tartoznak az unitárius felekezethez. Mert az unitarizmus több mint felekezet: az értelmes és igazságos embereknek a világnézete. Ha ez a jelentősége megszűnnék: nem volna méltó az evangéliumhoz, nem volna méltó Dávid Ferenchez és nem volna méltó nagy emberi értékeket kifejező névéhez sem.

Dr. Szombatfalvy György ny. miniszteri osztályfőnök, egyházi tanácsos:

Az emberélet, a lélek, a gondolat kizárólagos alanyát és birtokosát, az egyént korunk tömegatommá tette. Az áttekinthetetlen Kollektívum rabszolgájává. Ez nem volna baj, ha megfelelné az emberi természetnek, ha az ember is olyan ösztönösen ismerné a Közösség érdekét, mint például az állatok társadalmában a méhek. Az ember azonban a szív és ész játékszere, örökös útvesztőben tévelygő. Hol az ész vezet, ez a fáradhatatlan tévedő, hol az érzélem, ez a nagy megtévesztő és önámító. Sokszor megzavarodik, vagy megbénul az értelem és az ösztön eldöntetlen harca miatt.

Pedig csak egyéni lélek van s az önérdek és közérdek küzdelme is egyéni lelkekben folyik. Itt kell tehát az érdekek egyensúlyát megkeresni és megvalósítani. (Ha az egyének a tömegben megfélemlenek, vagy restek gondolkodni, ez megnöveli a tömegvezetők hatalmát. Ezeken fordul meg, mennivre szilárdul meg a társadalmi egyensúly, az egyéni és a közérdek összhangja. Az egyéni szabadság elsorvadását mindenképpen el kell hátrítani. Csak az egyének egyen-

súlykeresése segíthet. Küzdelme lelkiismerete szabadságáért és, mint a világalakító isteni munkában részvételre hivatott lény a szabad és emberhez méltó életért.

E munkában és küzdelemben örök serkentője és erőforrása a Krisztusi tanítás és ennek legvilágosabb fogalmazása, a haladó unitarizmus.

Györfy István v. teológiai akadémiai tanár, egyházi tanácsos:

Az Isten egység, az élő hit, mint legszentebb eszmények, vakmerő kebelnek, istenes szellemnek glóriás gondolatai: a csöndes Názáretből indultak útnak. Diadalmenetben, a tömeg „Hozsánna” között vonultak be Jeruzsálembe... S feltámadtak nem az ujjongó szívekben, nem a tanácstermek bölcsességében, hanem ott, a Golgotán, ott a dévai sziklabörtön falai között, egy hősnek megáldozott lelkében.

Hiszek a haladó unitarizmusban, mert Dávid Ferenc, a lelki vakság, a szellemi szegénység, a vallási szolgaság verő hőse, a prófétája, aki követte lelkének hívó szózatát akkor is, mikor fülébe zugott a tömeg „feszítsd meg” ordítása, akkor is, ott is, mikor annyi alkotás, egy fényes világ dübörögve bomlott meg lábainál.

Aki négy évszázaddal megelőzve vajudó századunkat hirdette s ezzel megjelölte az unitarizmus életutját: legyen szabad a lélek hite, legyen szabad az ember és az élet.

Az emberiség most éli történelmének legválságosabb óráit. Sokan — végzetesen rövidlátással — csak gazdasági adottságokban keresik a válság okait, holott azok elsősorban az emberi tömegek lelki feszültségében gyökereznek. Bizonyos csalódás zavarodottsága üli meg a lelkeket. Nem értik, hogy a kereszténység második ezredévének végén, a műveltség századában, a fényes katedrálók, művészi templomok földjére, Isten ítéletének ilyen életírtó fürgetege zúdulhatott. Nem értik, mert nem volt személyes hitük. Csak külsőségekben voltak: látszat keresztények. Előírások szerint igazodtak, dogmák, hittételek szolgai betöltésétől, vélt tekintélyek külső beavatkozásától: várták boldogulásukat. Nem volt bátorságuk, hogy szabadon kövessék lelküknek sugallatát. Most azután, mikor a szabadság vágya feltört a tömegek lelkéből, megbizonyosodott, hogy az az evangélium, mely csak külsőségeiben érint embereket, mely filozófiai spekulációt, képzetet, egyházi érdekeket foglalkoztat: nem a világ-ember evangéliuma. E kereszt járó, kísértő kornak csak egy evangéliuma lehet: az életnek evangéliuma.

Ez a kor tanúságra hív, hogy két évezred hiábavaló próbálkozása után megmutassuk vallásunkat az embernek, minden időnek hitét, amely

hit egy élő hatalomban, a lelkünkben szüntelen teremtő Istenben;

hit egy magasabb, elért, kiküzdött életben;

hit az ember, ki teremtő hatalmában föláll a porból;

hit sajátos gondolatunk és érzésünk értékében;

hit önerőnk elégségességében.

E hitnek megvallása, élővé valóítása a haladó unitarizmus legszentebb feladata: ezért hiszek benne!

Unitarian Life

Table of content: Message of Easter by St. Györfy. — Rev. George Grieve's visit to Hungary. — Why I believe in advancing Unitarianism by Dr. G. Daniel, president of the Unitarian Church in Hungary, Dr. G. Kemény, Head of the educational department in the Ministry of Public Education, Dr. G. Szombatfalvy councilor in the Ministry of Public Education A. D., St. Györfy former Professor of the Unitarian Theological College in Kolozsvár. — A quotation from Dr. Wilbur's: A History of Unitarianism. — News.

4 UNITÁRIUS ÉLET I. 2.

Az unitarizmus négy évszázada

Egy mozgalom, melynek alapvető jellegzetessége a változatlan és növekvő tisztelete ennek a három vezérelvnek (nem tantételnek):

először: teljes szellemi szabadság a vallásban a hittételekhez és hitvallásokhoz való szolgai ragaszkodás helyett;

másodszor: az értelem korlátlan alkalmazása a vallásban a külső tekintély, vagy a múlt hagyományaira való hivatkozás helyett;

harmadszor: nagylelkű türelem a különböző vallási nézetekkel és felfogásokkal szemben a hittételeknek, az istentiszteletnek, vagy szervezeti alkotmányának egységesítése helyett.

(Earl Morse Wilbur: A History of Unitarianism, Az unitarizmus története című munkájából.)

Unitárius ifjúsági világkonferenciát rendeznek augusztusban Arcegnoban (Svájc) a Zwingli szövetség nyaralójában.

A konfirmációi ünnepélyt május hó 15-én — áldozócsütörtökön — tartjuk meg a budapesti egyházközséghez tartozó ifjakkal. Szeretettel értesítem az érdekelt szülőket és mindkét nembeli ifjainkat, hogy a konfirmálásra előkészítő órákat április 8-án délután 6 órakor megkezdjük. Csak azok az ifjak jelentkezzenek, akik legalább 17. életévüket már betöltötték. Barabás István lelképásztor.

Egyházközségünk képviselőiben Barabás István lelkész és dr. Lázár János gondnok, március 10-én résztvettek a pasaréti református egyházközség főgondnokának dr. Keresztes Edének beiktatásán. Ez alkalommal Barabás István lelkész üdvözölte a beiktatott főgondnokot. A Szabadságtéri református egyházközség március 23-án iktatta be hivatalába Karsay Dezső másodlelkészt. Egyházközségünk részéről Barabás István lelkész üdvözölte és a beiktatáson Kovács Kálmán gondnok atyánkfia is megjelent.

Húsvét első és második napján a Koháry-utcai és Hőgyes-u. templomokban az istentiszteleteket dél-előtt 10 órai kezdettel tartjuk. Mindkét napon kiszolgáltadjuk az Urnak vacsoráját.

Eljegyzés. Vadav Veronikát, Vaday Albert író és neje, nőszövetségünk üv. alelnöknőjének leányát eljegyezte Kiss József állatorvos, a Brassai Sámuel egyesület alelnöke. Elhatározásukra Isten áldását kérjük.

Az évi előfizetési díj, vagy annak részlete, beküldhető az „Unitárius Élet kiadóhivatala, Budapest” elnevezésű, 50.561. sz. postatakarékpénztári csekk-számlára, a postahivatalokban kapható bianco csekk-lapon. Végre kapcsolatunk van híveinkkel, s e kapcsolattal csak az előfizetések pontos beküldése révén tartjuk fenn.

UNITÁRIUS ÉLET

I. évf. 2. szám. — 1947. április 1.

A lap tulajdonosa a Magyarországi Unitárius Egyház. Felelős szerkesztő és kiadó: Kereki Gábor.

Budapest, V. kerület Koháry-utca 4.

Évi előfizetési díja: 12 forint.

Nyomatott Máté Ernő könyvnyomdájában Budapest, VIII., József-u. 41. — Telefon: 137-000.

CIM:

Pethő István
unitárius lelkész
Pestszentlőrinc
Allami lakótelep 125/2

